

Katër Rregullat e Shirkut

nga Shejkhul-Islam Muhamed Ibn Abdul-Uehab
me shpjegimin e dijetarit të nderuar: Salih el-Feuzan

Përktheu: Alban Malaj
Kontrolloi: Emin Ago
Burimi: SalafiPublications.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Pjesa e Parë: Hyrje

Thotë Shejkh Salih el-Feuzan:

Të gjitha lavdet janë vetëm për Allahun, lavdërimi dhe bekimi i Allahut qoftë mbi Pejgamberin tonë, Muhamedin, familjen dhe shokët e tij.

E më pas:

Ky është shpjegimi i librit *el-Kaua'idul-Erba'* të Dijetarit të Islamit, Ringjallësit të Fesë, Muhamed Ibn Abdul-Uhab, Allahu pastë mëshirë për të. Për faktin se nuk kam gjetur ndonjë shpjegim për këtë libër, vendosa ta shkruaj një të tillë me aq sa kam mundësinë dhe aftësinë time. Allahu më faltë për ndonjë mangësi në të.

TEKSTI I AUTORIT:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَسْأَلُ اللَّهَ الْكَرِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَتَوْلَاكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.
 وَأَنْ يَجْعَلَكَ مُبَارَكًا أَيَّمَا كُنْتَ، وَأَنْ يَجْعَلَكَ مِمَّنْ إِذَا أُعْطِيَ شَكَرَ، وَإِذَا ابْتُلِيَ صَبَرَ، وَإِذَا
 أَدْنَبَ اسْتَعْفَرَ. فَإِنَّ هَؤُلَاءِ الثَّلَاثُ عُنْوَانُ السَّعَادَةِ.

“Me Emrin e Allahut, të Gjithëmëshirëshmit, Mëshiruesit. Unë i lutem Allahut, Më Bujarit, Zotit të Arshit, që t’ju ruajë në këtë botë dhe në botën Tjetër, dhe t’ju bekojë kudo që të jeni dhe t’ju bëjë prej atyre që janë mirënjohës dhe falenderues kur u jepet, të duruar kur sprovohen, dhe prej atyre që kërkojnë falje kur bëjnë gjynah, sepse vërtet këto janë tri shenjat e lumturisë.”

SHPJEGIMI:

Ky është libri *el-Kaua'idul-Erba'* të cilin e ka shkruajtur Dijetari i Islamit Muhamed Ibn Abdul-Uehab, Allahu pastë mëshirë ndaj tij. Kjo është një broshurë e shkurtër e cila vjen menjëherë pas librit “**Tri Parimet Themelore**” për shkak të nevojës së domosdoshme që kanë nxënësit e dijes për ta përvetësuar këtë broshurë.

Kauaid (rregulla) është shumësi i fjalës *Kaideh* (rregull) dhe kjo është baza nga e cila dalin shumë çështje apo degëzime. Dhe kuptimi i përgjithshëm i këtyre katër rregullave që ka përmendur Shejkhu, Allahu pastë mëshirë ndaj tij, është dija dhe njohja e Teuhidit dhe Shirkut.

Kush është rregulli i Teuhidit? Dhe kush është rregulli i Shirkut? Kjo për shkak se shumë njerëz kanë devijuar në këto dy çështje. Ata kanë devijuar në kuptimin e Teuhidit dhe Shirkut, ku çdo person i shpjegon ato sipas qejfit të vet.

Megjithatë, ajo çfarë është obligim është që të kthehemi tek Kur’ani dhe Suneti, në mënyrë që ky besim të jetë i saktë dhe i pastër, i nxjerrë nga Libri i Allahut dhe Suneti i Pejgamberit të Tij (ﷺ) e sidomos tek këto dy çështje: Teuhidi dhe Shirku.

Shejkhu, Allahu pastë mëshirë ndaj tij, nuk i ka përmendur këto rregulla nga vetja apo nga mendimet e tij, ashtu siç bëjnë shumë prej atyre që kanë devijuar, porse i ka nxjerrë këto rregulla nga Libri i Allahut, nga Suneti dhe historia e të Dërguarit të Allahut (ﷺ). Kështu që kur t’i mësosh e t’i kuptosh këto rregulla, atëherë do ta kesh të lehtë pastaj që të fitosh dije dhe njohje rreth Teuhidit, arsyen përse Allahu dërgoi Pejgamberët e Tij dhe shpalli Librat e Tij, si dhe dije dhe njohje rreth Shirkut kundër të cilit ka paralajmëruar Allahu dhe ka shpjeguar rrezikun dhe dëmin e tij në këtë botë dhe në Botën Tjetër. Kjo është një çështje shumë e rëndësishme. Më saktë, dija rreth tij është më e detyrueshme sesa dija rreth rregullave të namazit, zekatit, dhe formave të tjera të adhurimit dhe çështjet e tjera të dynjasë. Kjo për arsye se namazi, zekati, haxhi dhe format e tjera të adhurimit nuk janë të sakta nëse nuk janë ndërtuar mbi themelin e akides së saktë, akide e cila është Teuhidi i pastër e i sinqertë për Allahun (ﷻ).

Dhe ai, Allahu pastë mëshirë ndaj tij, u ka paraprirë këtyre katër rregullave me një prezantim madhështor që përmban një lutje për nxënësit e dijes dhe një tregues për atë çfarë do të thotë ai.

Ai tha: “Unë i lutem Allahut, Më Bujarit, Zotit të Arshit, që t’ju ruajë ju në këtë botë dhe në botën Tjetër, dhe t’ju bekojë kudo që të jeni dhe t’ju bëjë prej atyre që janë mirënjohës kur u jepet, të duruar kur sprovohen, dhe prej atyre që kërkojnë falje kur bëjnë gjynah, sepse vërtet këto janë tri shenjat e lumturisë.”

Ky prezantim madhështor përmban një lutje për çdo nxënës të dijes që është duke mësuar akiden, duke dashur me të të vërtetën dhe shmangjen e humbjes nga shirku, sepse me të vërtetë ai ka nevojë që Allahu të jetë ndihmësi i tij në këtë botë dhe në Botën Tjetër, në mënyrë që të mos u lihet ndonjë shteg fatkeqësive që ta humbasin, qoftë në Fe apo në dynja. Allahu i Lartësuar ka thënë:

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ

“Allahu është Ueli (Mbrojtësi, Ruajtësi) i atyre që besojnë. Ai i nxjerr ata nga errësira në dritë, kurse ata që nuk besojnë, Eulija (mbështetës, ndihmues) të tyre janë Tagutët (krejt ç’ka adhurohet në vend të Allahut).”¹

Kështu pra, kur Allahu të mbron, atëherë nxirresh nga errësitat e Shirkut, Kufrit, përçarjes dhe ateizmit (*ilhad*) për në dritën e imanit, dijes së dobishme dhe veprave të mira.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكٰفِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ﴿١١﴾

“Kjo sepse Allahu është Meula (Zoti, Zotëruesi, Ndhimuesi, Mbrojtësi) i atyre që besojnë, ndërsa mosbesimtarët nuk kanë asnjë meula (ndihmës, mbrojtës).”²

¹ El-Bekare, 257.

² Muhamed, 11.

Kështu që, kur Allahu të të ndihmojë me mbikqyrjen, suksesin dhe udhëzimin e Tij në këtë botë dhe në Botën Tjetër, atëherë do të arrish lumturinë pas të cilës nuk do të ketë më kurrë mjerim. Në këtë botë Ai do të ndihmojë me udhëzim dhe ecjen mbi menhexhin (rrugën, metodologjinë) e sigurt. Kurse në Botën Tjetër Ai do të ndihmojë duke të futur në Xhenetin e Tij përjetësisht pa patur asnjë frikë, sëmundje, mjerim, plakje dhe fatkeqësi. Kjo është ndihma e Allahut për robin e tij besimtar në këtë botë dhe në Botën Tjetër.

Thënia e tij *“dhe t’ju bekojë kudo që të jeni”*:

Kur Allahu të bekon kudo që të ndodhesh, kjo është arritja më e madhe. Allahu të bekon në jetën tënde, ushqimin, dijen, veprat dhe pasardhësit e tu. Kudo që ndodhesh dhe ngado që kthehesh, do të vijë nga pas bekimet. Kjo është një mirësi dhe dhuratë e madhe nga Allahu, i Vetmi që është i pastër dhe larg çdo mangësie.

Thënia e tij *“t’ju bëjë prej atyre që janë mirënjohës kur u jepet”*: Kjo është e kundërt me atë i cili është mosmirënjohës ndaj dhuratës që i është dhënë dhe e shpërfill atë. Shumë njerëz janë mosmirënjohës kur u jepet ndonjë dhuratë, ata e hedhin poshtë dhe e shpenzojnë atë në mosbindje ndaj Allahut (ﷻ) dhe kështu që kjo bëhet shkak për mjerimin e tyre. Kurse ai që është mirënjohës, Allahu ia shton dhuratën.

وَإِذْ تَأَذَّتْ رَبُّكُمْ لِيَنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ

“Dhe (kujto) kur Zoti juaj shpalli: Nëse falenderoni (duke pranuar besimin dhe duke mos adhuruar askënd veç Allahut), Unë do t’ju jap akoma më shumë (nga Begatitë e Mia).”³

Allahu (ﷻ) dhuratën dhe mirësinë e Tij ia shton atij që është falenderues. Pra, nëse do që të shtohen dhuratat, atëherë falenderoje Allahun (ﷻ) dhe nëse dëshiron që mirësitë dhe dhuratat të mbarojnë, atëherë bëhu mosmirënjohës.

³ Ibrahim, 7.

Thënia e tij “*të duruar kur sprovohen*”: Allahu (ﷻ) i sprovon robërit e Tij me fatkeqësi, mjerimi, armiq nga mosbesimtarët dhe hipokritët. Pra, atyre u duhet të bëjnë durim, të mos dëshpërohen, të mos e humbasin shpresën nga Mëshira e Allahut, të përforcohen në fenë e tyre dhe të mos lëkunden për shkak të fitneve apo t’u nënshtrohen atyre. Më saktë, atyre u kërkohet që të përforcohen në fenë e tyre dhe të tregohen të durueshëm në vështirësitë që hasin gjatë fitneve. E jo si ai njeri që kur sprovohet brengoset, zemërohet dhe dëshpërohet ndaj Mëshirës së Allahut. Kështu që këtij personi i jepen më shumë sprova e fitne.

Ai (ﷻ) ka thënë: “*Vërtet, kur Allahu e do një popull Ai i sprovon ata. Kështu, kushdo që kënaqet, për të është kënaqësia (nga Allahu) dhe kushdo që hidhërohet, për të është hidhërimi i Tij.*”⁴

Dhe: “*Njerëzit që më së shumti janë sprovuar janë pejgamberët, pastaj ata që më së shumti janë si ata, pastaj ata që më së shumti janë si ata.*”⁵

Pejgamberët, besnikët (*sidikunët*), shehidët dhe robërit besimtarë të Allahut janë sprovuar që të gjithë, por ata qenë të duruar. Kurse për sa i përket munafikut (hipokritit, dyfytirshit), për të Allahu ka thënë:

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَهُ
فِتْنَةٌ اِنْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ذَلِكَ هُوَ الخَسِرَانِ الْمُبِينُ ﴿١١﴾

“**Gjen nga njerëzit atë që e adhuron Allahun si të ishte mu në cak (të dyshimit); nëse i bie e mira, ai kënaqet me të, por nëse e godet ndonjë sprovë, ai kthehet prapë nga vetja e tij (duke u kthyer në mosbesim pasiqë e kishte pranuar Islamin) duke i humbur kështu të dyja, edhe jetën e kësaj botë edhe Jetën Tjetër. Kjo është një humbje e qartë.**”⁶

Allahu i Lartësuar thotë:

⁴ Tirmidhi (4/601), Ibn Maxheh (n. 4031), dhe Ahmed (5/428).

⁵ Kjo është një pjesë nga hadithi i transmetuar nga Tirmidhi (4/601,602), Ibn Maxheh (n. 4023), Ahmed (1/172,173, 174, 180, 185), Darimij (2/320), Ibn Hibbani në Sahihun e tij (7/131), dhe Bejhaki (3/372).

⁶ El-Haxh, 11.

وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ

“Kështu janë ditët (të mira dhe jo aq të mira) të cilat ua çojmë njerëzve me rradhë.”⁷

Pra robi duhet të jetë i vetëdijshëm se kur i bie ndonjë sprovë, ajo nuk i bie vetëm atij. Këto sprova u kanë rënë edhe eulijave⁸ të Allahut, prandaj ai duhet ta përgatisë veten e tij, të tregohet i duruar e të presë ndihmën e Allahut. Dhe përfundimi i mirë është për ata që i frikësohen Allahut

Thënia e tij “*ata që kërkojnë falje kur bëjnë gjynah*”: Kurse ai që bën gjynah dhe nuk kërkon falje por vazhdon në gjynah, atëherë ai është njeri i mjeruar. Allahu na ruajt! Kurse për sa i përket robit besimtar, ai nxiton që të kërkojë falje sa herë që bën gjynah.

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ
فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ فَمَا لَهُ إِلَّا اللَّهُ

“Dhe ata të cilët kanë bërë Fahisheh (shkelje të kurorës apo marrëdhënie të tjera të paligjshme) apo që e kanë njollosur veten me gjynah, e kujtojnë Allahun dhe kërkojnë falje për gjynahun e tyre. Dhe kush mund t’i falë gjynahet veç Allahut?”⁹

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ

“Allahu pranon vetëm pendimin e atyre që bëjnë gjynah nga padija dhe marrëzia dhe pendohen menjëherë pas kësaj.”¹⁰

Injoranca këtu nuk ka kuptimin e mungesës së dijes, sepse ai që është injorant nuk dënohet. Por injoranca këtu është e kundërta e të kuptuarit.

⁷ Ali-Imran, 140.

⁸ **Shënim i përkthyesit:** Eulija quhen ata njerëz që gëzojnë një pozitë të lartë dhe janë të afërt tek Allahu për shkak të bindjes, devotshmërisë së tyre dhe veprave të mira që bëjnë në këtë dynja, duke zbatuar detyrat dhe duke iu larguar ndalesave.

⁹ Ali-Imran, 135.

¹⁰ En-Nisa, 17.

Pra, kushdo që nuk i bindet Allahut është injorant, domethënë është i mangët në të kuptuar, llogjikë dhe në njerëzillëk. Ai mund të ketë dituri porse është injorant nga një këndvështrim tjetër, domethënë nuk kupton dhe nuk ka qëndrueshmëri ndaj çështjeve.

Thënia e tij:

ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ

“...dhe pendohen menjëherë pas kësaj...”¹¹

Kjo do të thotë se sa herë që bëjnë gjynah ata pendohen. Nuk ka njeri që s’bën gjynah, por elhamdulillah, të gjitha lavdet i takojnë vetëm Allahut që i ka hapur dyert e faljes. Pra, është detyrë mbi robin që ta pasojë gjynahun e tij me pendim. Por nëse ai nuk pendohet apo nuk kërkon falje, atëherë kjo është një shenjë e mjerimit, kështu që ai i humb shpresat nga mëshira e Allahut dhe i afrohet shejtani e i thotë: “Nuk ka falje për ty.”

Tri çështjet e lartpërmendura janë shenjë e lumturisë. Atij që i janë dhënë këto dhurata ka arritur lumturinë dhe atij që i janë mohuar ato që të gjitha apo disa prej tyre, është i mjeruar.

¹¹ En-Nisa, 17.

Pjesa e Dytë: Shpjegimi i Hanifjes

Shejkh Salih el-Feuzan thotë:

TEKSTI:

اعْلَمْ أَرْشَدَكَ اللهُ لِبَطَاعَتِهِ: أَنَّ الْحَنِيفِيَّةَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ، وَحَدَهُ مُخْلِصًا لَهُ
الدِّينَ، كَمَا قَالَ تَعَالَى: (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ) [الذاريات: 56]

“Dije, Allahu të udhëzofte në bindjen ndaj Tij, se Hanifije është feja e Ibrahimit: Ajo është që ti ta adhurosh Allahun duke e bërë fenë të pastër për Të, sikurse Ai thotë:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

“Dhe Unë nuk i kam krijuar xhinët dhe njerëzit përveç që ata të më adhurojnë Mua (të Vetëm).”¹²

¹² Edh-Dharijat, 56.

SHPJEGIMI:

“*Dije, Allahu të udhëzofte në bindjen ndaj Tij*”: Kjo është një lutje nga Shejkhu, Allahu pastë mëshirë ndaj tij, dhe është e nevojshme për mësuesin që të lutet për nxënësin e tij. Kuptimi i bindjes ndaj Allahut është bindja ndaj urdhërave të Tij dhe qëndrimi larg nga ato që ka ndaluar Ai.

“*Hanifije është feja e Ibrahimit*”: Allahu (ﷻ) e urdhëroi Pejgamberin e Tij që të ndjekë fenë e Ibrahimit. Ai, Më i Larti, ka thënë:

أَنْ تَتَّبِعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٢﴾

“**Ndiqe fenë Hanifeh të Ibrahimit; dhe ai nuk ishte prej Mushrikëve.**”¹³

El-Hanifijeh është feja e *el-Hanif*, i cili është Ibrahimit. Hanif është ai që e pranon Allahun me zemrën e tij, veprat e tij dhe qëllimet e tij, duke i bërë këto të gjitha për Allahun dhe e refuzon çdo gjë tjetër veç Tij. Dhe Allahu na ka urdhëruar që ta ndjekim fenë e Ibrahimit:

وَمَا جَعَلْ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ ۗ

“**Dhe Ai nuk ka vënë mbi ju ndonjë mundim në fe; është feja e babait tuaj, Ibrahimit.**”¹⁴

Dhe feja e Ibrahimit, el-Hanifije është: “*Që ti ta adhurosh Allahun duke e bërë fenë të pastër për Të.*” Ai nuk tha vetëm: “**Që ti ta adhurosh Allahun**” porse ai tha: “*duke e bërë fenë të pastër për Të*”, që do të thotë se po largohesh nga shirku, sepse kur adhurimi është i përzier me shirk, ai bëhet i pavlerë. Dhe ai nuk konsiderohet adhurim nëqoftëse ai nuk është i pastër nga shirku i madh dhe shirku i vogël. Sikurse Ai, Më i Larti, ka thënë:

¹³ En-Nahl, 123.

¹⁴ El-Haxh, 78.

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ

“Dhe ata nuk u urdhëruan për tjetër, përveç që ta adhuronin Allahun dhe të mos adhuronin askënd tjetër përveç Tij të Vetëm, Hunefa.”¹⁵

Hunefa është shumësi i fjalës hanif, ai që është i sinqertë me Allahun (ﷻ). Dhe Allahu i ka urdhëruar të gjitha krijesat me këtë adhurim, sikurse Ai, Më i Larti, ka thënë:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

“Dhe nuk i kam krijuar xhinët dhe njerëzit përveç që ata të më adhurojnë Mua (të Vetëm).”¹⁶

Dhe kuptimi i adhurimit është që të veçosh vetëm Allahun për adhurim. Pra, urtësia e krijimit të krijesave është që ata të adhurojnë Allahun (ﷻ) duke e bërë fenë të sinqertë për Të. Dhe mes krijesave ka prej atyre që binden dhe ka prej atyre që nuk binden. Megjithatë, kjo është urtësia e krijimit. Dhe ai që adhuron të tjerë në vend të Allahut e ka kundërshtuar urtësinë e krijimit të krijesave dhe ka kundërshtuar urdhërin dhe ligjin.

Ibrahimi është babai i atyre pejgamberëve që erdhën pas tij. Pra, të gjithë ata që erdhën pas tij janë nga pasardhësit e tij. Dhe prandaj Allahu (ﷻ) ka thënë:

وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ

“Dhe sollëm në rradhët e pasardhësve të tij Pejgamberinë dhe Librin.”¹⁷

Të gjithë ata pra janë nga Beni-Israilët (Hebrenjtë), pasardhësit e Ibrahimit (ﷺ) përveç Muhamedit (ﷺ) i cili është nga pasardhësit e Ismailit (ﷺ). Kështu, të gjithë pejgamberët janë fëmijët e Ibrahimit (ﷺ) si nder për të.

¹⁵ El-Bejjine, 5.

¹⁶ Edh-Dharijat, 56.

¹⁷ El-Ankebut, 27.

Allahu e bëri atë Imam, domethënë e bëri atë një shembull për njerëzit që të ndiqet.

قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا

“Ai i tha (atij): Vërtet, Unë po të bëj ty prijës për njerëzimin.”¹⁸

Domethënë, një shembull për t’u ndjekur.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً

“Me të vërtetë që Ibrahim i ishte Umet.”¹⁹

Që do të thotë: është Imam që merret si shembull për t’u ndjekur.

Allahu i urdhëroi të gjitha krijesat që të adhurojnë vetëm Atë, sikurse Ai, Më i Larti, ka thënë:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

“Dhe nuk i kam krijuar xhinët dhe njerëzit përveç që ata të më adhurojnë Mua (të Vetëm).”²⁰

Ibrahimi pra, e thirri popullin e tij në adhurimin e Allahut (ﷻ) sikurse vepruan dhe pejgamberët e tjerë. Të gjithë pejgamberët i thirrën njerëzit që të adhurojnë Allahun dhe të braktisin adhurimin e të tjerëve në vend të Tij, sikurse Ai, Më i Larti, ka thënë:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

“Dhe me të vërtetë që ne kemi dërguar tek çdo popull Pejgamberë (duke u shpallur): Adhuroni vetëm Allahun dhe largohuni nga Tagutët (krejt ç’ka adhurohet në vend të Allahut).”²¹

¹⁸ El-Bekare, 124.

¹⁹ En-Nahl, 120.

²⁰ Edh-Dharijat, 56.

²¹ En-Nahl, 36.

Kurse për sa i përket ligjeve dhe gjykimeve, ato janë urdhëresat dhe ndalesat, të lejuarat dhe të ndaluarat. Ato ndryshojnë nga njëri popull tek tjetri sipas kërkesave të tyre. Allahu e vendos një shariat (legjislacion) dhe më pas e shfuqizon atë me një shariat tjetër, derisa më në fund erdhi shiari i Islamit që i shfuqizoi të gjitha ligjet e mëparëshme dhe do të mbetet kështu deri në Orën e Fundit. Sa i përket bazës themelore të fesë së peygamberëve që është Teuhidi, ajo nuk është shfuqizuar dhe nuk ka për t'u shfuqizuar kurrë. Feja e tyre është një dhe ajo është feja Islame, që do të thotë sinqeritet ndaj Allahut me Teuhid. Sa u përket ligjeve, ato ndryshojnë dhe janë shfuqizuar, ndryshe nga Teuhidi dhe akideja, që nga koha e Ademit e deri tek peygamberi i fundit. Të gjithë ata thirrën për në Teuhid dhe në adhurimin e Allahut të vetëm, që është bindja ndaj Tij në çdo kohë, duke i kryer ato që na ka urdhëruar Ai në ligjet e Tij. Kështu që, kur një shariat shfuqizohet, atëherë veprimi sipas shariatit shfuqizues bëhet adhurim dhe veprimi sipas ligjit të shfuqizuar nuk është adhurim ndaj Allahut.

Pjesa e Tretë: Pastrimi i Teuhidit

Shejkh Salih el-Feuzan thotë:

TEKSTI:

فَإِذَا عَرَفْتَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَكَ لِعِبَادَتِهِ؛ فَاعْلَمْ أَنَّ الْعِبَادَةَ لَا تُسَمَّى عِبَادَةً إِلَّا مَعَ التَّوْحِيدِ، كَمَا أَنَّ الصَّلَاةَ لَا تُسَمَّى صَلَاةً إِلَّا مَعَ الطَّهَّارَةِ، فَإِذَا دَخَلَ الشِّرْكَ فِي الْعِبَادَةِ فَسَدَتْ، كَالْحَدِيثِ إِذَا دَخَلَ فِي الطَّهَّارَةِ،

“Kur ta dish që Allahu të ka krijuar për adhurimin e Tij, atëherë dije se adhurimi nuk do të konsiderohet i tillë nëse ai nuk shoqërohet me Teuhid, ashtu sikurse namazi nuk konsiderohet namaz nëse ai nuk shoqërohet me pastrim (tahera). Kështu që kur shirkun hyn në adhurim, ai e prish atë ashtu sikurse papastërtia e shfuqizon pastrimin.”

SHPJEGIMI:

“Kur ta dish që Allahu të ka krijuar për adhurimin e Tij”: do të thotë kur ta njohësh ajetin:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

“Dhe Unë nuk i kam krijuar xhinët dhe njerëzit përveç që ata të më adhurojnë Mua (të Vetëm).”²²

Ti e pranon se përderisa je prej njerëzve, atëherë ky ajet bie edhe mbi ty. Dhe ti e pranon se Allahu nuk të ka krijuar thjesht për të bërë qejf, ose që veç të hash e të pish, të jetosh në këtë botë duke bredhur lartë e poshtë e duke u tallur, porse Ai të ka krijuar për adhurimi e Tij. Megjithatë, Ai i nënshtroi këto gjëra me qëllim që të ndihmojë në adhurimin e Tij sepse ti s’je je i aftë të jetosh pa këto gjëra dhe nuk do të mund ta kryesh adhurimin e Allahut veçse me këto gjëra; Ai i ka nënshtuar këto për ty që ta adhurosh Atë, e jo që të kënaqesh me to e të bredhësh lirshëm, të tallesh dhe të bësh gjynahe e gjëra të këqia, të hash e të pish atë çfarë të do qejfi. Kjo është gjendja e kafshëve. Kurse njerëzit, Allahu (ﷻ) i ka krijuar për një qëllim të lartë dhe me një urtësi madhështore që është adhurimi.

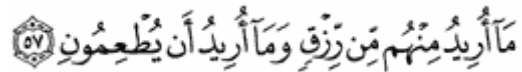
وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾
مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطِيعُونِ ﴿٥٧﴾

“Dhe Unë nuk i kam krijuar xhinët dhe njerëzit përveç që ata të më adhurojnë Mua (të Vetëm). Unë nuk kërkoj ndonjë furnizim prej tyre (që të ushqejnë vetet e tyre apo krijesat e Mia).”²³

Nuk të ka krijuar Allahu që të fitosh apo të mbledhësh pasuri për Të, siç bëjnë bijtë e Ademit, ku disa prej tyre i punësojnë të tjerët që të nxjerrin fitim prej tyre. Jo, Allahu nuk ka nevojë për asgjë nga këto dhe Ai nuk ka nevojë për krejt *Aleminin* (botën e xhinëve, njerëzve, melaikeve dhe gjithçka që Ai e ka krijuar, sh.p.). Prandaj për shkak të kësaj, Ai ka thënë:

²² Edh-Dharijat, 56.

²³ Edh-Dharijat, 56-57.

“Unë nuk kërkoj ndonjë furnizim prej tyre dhe as nuk u kërkoj atyre që të më ushqejnë Mua (që të ushqejnë vetet e tyre apo krijesat e Mia).”²⁴

Allahu (ﷻ) është Ai i Vetmi që të ushqen ndërsa Ai nuk ushqehet. Ai nuk ka nevojë për ushqim dhe Ai (ﷻ) nuk ka nevojë për asgjë; dhe Ai nuk ka nevojë për adhurimin tënd. Nëse nuk do t’i besojë Atij, kjo nuk do të pakësonte asgjë nga sundimi i Allahut, porse ti je ai që ke nevojë për Të dhe ti je ai që ke nevojë për ta adhuruar Atë. Dhe prej mëshirës së Tij është që Ai të ka urdhëruar për ta adhuruar Atë, duke qenë kjo në dobinë tënde, sepse kur ti e adhuron Atë, atëherë Ai, i Vetmi i Cili është i pastër nga çdo mangësi, do të nderojë me kompensim dhe shpërblim. Pra, adhurimi është shkak që Allahu të nderojë në këtë botë dhe në Botën Tjetër; atëherë kush është ai që përfiton nga adhurimi?

Ai që përfiton nga adhurimi është vetë adhuruesi, kurse sa i përket Allahut (ﷻ) Ai nuk ka nevojë për krijesat e Tij.

Thënia e tij “atëherë dije se adhurimi nuk do të konsiderohet i tillë nëse ai nuk shoqërohet me Teuhid, ashtu sikurse namazi nuk konsiderohet namaz nëse ai nuk shoqërohet me pastrim.” Kur ta pranosh se Allahu të ka krijuar që ta adhurosh Atë, atëherë duhet ta dish se adhurimi nuk është i saktë dhe nuk e kënaq Allahun, i Vetmi i Cili është i pastër nga çdo e metë, në qoftë se nuk i plotëson dy kushte; nëse njëri prej këtyre dy kushteve mungon, atëherë krejt adhurimi është i pavlefshëm.

Kushti i parë është që ai (adhurimi) duhet të bëhet me sinqeritet për hir të Allahut, pa shirk në të, sepse nëse shirku hyn në të, ai (adhurimi) është i pavlerë, njësoj si pastrimi që bëhet i pavlerë nga papastërtitë. Pra nëse e ke adhuruar Allahun dhe pastaj i ke bërë shirk Atij, adhurimi që ke bërë është i pavlefshëm.

²⁴ Edh-Dharijat, 57.

Kushti i dytë është që të ndjekësh të Dërguarin (ﷺ) dhe çdo formë adhurimi me të cilën nuk ka ardhur Profeti (ﷺ) është e kotë dhe e refuzuar sepse është bidat (shpikje e re në fe) dhe gënjeshtër. Dhe prandaj ai (ﷺ) ka thënë: “*Kushdo që bën një vepër e cila nuk është urdhëruar nga ne, ajo është e refuzuar.*”²⁵

Dhe në një transmetim tjetër: “*Kushdo që sjell në këtë çështjen tonë atë që nuk është prej saj, ajo do t’i refuzohet.*”²⁶

Kështu që, është e domosdoshme që adhurimi të jetë në përputhje me atë që erdhi i Dërguari (ﷺ) dhe jo me atë që njerëzve u duket e mirë apo është në përputhje me synimet dhe epshet e tyre. Për sa kohë që vepra nuk mbështetet në argumente nga feja, ajo është bidat dhe nuk i bën dobi punuesit të saj, më saktë, e dëmton atë sepse kjo është mosbindje edhe nëse ai pretendon se me këtë veprim kërkon që të afrohet tek Allahu (ﷻ).

Prandaj është e domosdoshme që adhurimi të jetë në përputhje me këto dy kushte: singeriteti dhe pasimi i Pejgamberit (ﷺ) në mënyrë që ky adhurim të jetë i saktë dhe t’i bëjë dobi atij që e kryen atë. Dhe nëse shirku hyn në të, ai bëhet i pavlerë dhe bëhet i shpikur që s’ka asnjë argument për të dhe gjithsesi është i pavlerë. Nuk ka dobi adhurimi i cili kryhet pa këto dy kushte sepse ai është diçka të cilin Allahu nuk e ka bërë të ligjshme dhe Allahu pranon vetëm atë çfarë ka bërë të ligjshme Ai në Librin e Tij ose nëpërmjet gjuhës së Pejgamberit të Tij (ﷺ).

Dhe nuk është obligim që të ndiqet askush nga krijesat përveç Pejgamberit (ﷺ). Kurse për sa i përket ndonjë njeriu tjetër përveç Pejgamberit (ﷺ), ai ndiqet dhe i bindesh kur ai ndjek Pejgamberin (ﷺ). Kurse kur ai e kundërshton Pejgamberin (ﷺ) atëherë nuk ka bindje ndaj tij. Allahu, Më i Larti, thotë:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ

“**Bindjuni Allahut dhe bindjuni të Dërguarit dhe atyre që janë udhëheqësit tuaj.**”²⁷

²⁵ Transmetuar nga Muslimi (n. 1718).

²⁶ Transmetuar nga Bukhari (n. 2697).

Ata të cilët janë në udhëheqje janë prijësat dhe dijetarët, kështu që kur ata i binden Allahut, është obligim bindja dhe pasimi i tyre. Ndërsa kur ata e kundërshtojnë urdhërin e Allahut, nuk lejohet t'i pasosh apo t'u bindesh atyre, për arsye se nuk mund t'i bindesh askujt prej krijesave në mënyrë të verbër përveç të Dërguarit (ﷺ). Kurse njerëzve të tjerë që i binden dhe e ndjekin Pejgamberin (ﷺ), lejohet t'u bindesh dhe t'ii ndjekësh dhe kjo është rruga e saktë e adhurimit.

²⁷ En-Nisa, 59.

TEKSTI:

فَإِذَا عَرَفْتَ أَنَّ الشِّرْكَ إِذَا خَالَطَ الْعِبَادَةَ أَفْسَدَهَا، وَأَحْبَطَ الْعَمَلَ، وَصَارَ صَاحِبُهُ، مِنَ الْخَالِدِينَ فِي النَّارِ. عَرَفْتَ أَنَّ أَهَمَّ مَا عَلَيْكَ مَعْرِفَةَ ذَلِكَ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُخَلِّصَكَ مِنْ هَذِهِ الشَّبَكَةِ، وَهِيَ الشِّرْكَ بِاللَّهِ الَّذِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِ:
(إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ) [النساء: 116].
 وَذَلِكَ بِمَعْرِفَةِ أَرْبَعِ قَوَاعِدٍ ذَكَرَهَا اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ.

“Dhe kur ta dish që nëse shirkun hyn në adhurim, ai e prish atë, i fshin të gjitha veprat dhe ai që e bën atë hyn përjetësisht në Zjarrin e Xhehenemit, atëherë do ta kuptosh se çështja më e rëndësishme që është obligim mbi ty është: njohja e këtij fakti, me qëllim që Allahu të të ruajë nga humnerat e të bërit shirk. Atij, për të cilën Ai, Më i Larti, ka thënë:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

“Vërtet, Allahu nuk fal që t’i bësh shok Atij në adhurim, por Ai ia fal çdokujt që Ai dëshiron të tjerat përveç kësaj.”²⁸

Dhe kjo dije përbëhet nga katër rregulla të cilat Allahu, më i Larti, i ka përmendur në Librin e Tij.”

²⁸ En-Nisa, 116.

SHPJEGIMI:

Kjo do të thotë se për sa kohë që e ke kuptuar Teuhidin, i cili është njësimi dhe veçimi i Allahut të vetëm për adhurim, atëherë është obligim mbi ty që ta njohësh shirkun sepse ai që nuk e njeh diçka bie tek ajo. Kështu që është e domosdoshme për ty që t'i njohësh llojet e shirkut me qëllim që t'i shmangësh ato, sepse Allahu na ka tërhequr vëmendjen kundra shirkut dhe ka thënë:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

“Vërtet Allahu nuk fal që t’i bësh shok Atij në adhurim, por Ai ia fal çdokujt që Ai dëshiron të tjerat përveç kësaj.”²⁹

Pra, rreziku që kanos shirku është ndalimi i hyrjes në Xhenet.

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ

“Vërtet, kushdo që i bën shirk Allahut në adhurim, Allahu e ka bërë të ndaluar Xhenetin për të.”³⁰

Dhe shirku e ndalon robin që të jetë i falur nga Allahu:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ

“Vërtet, Allahu nuk fal që t’i bësh shok Atij në adhurim.”³¹

Prandaj, shirku është një rrezik i madh rreth të cilin ti e ke obligim që të kesh dije përpara çdo lloj rreziku tjetër, sepse shirku e humb kuptimin dhe logjikën. Me qëllim që ne të kemi dije rreth shirkut nga Kur’ani dhe Suneti, nuk na ka paralajmëruar Allahu për diçka e që të mos na i ketë sqaruar atë dhe Ai nuk na ka urdhëruar që të bëjmë diçka, përveç që Ai ua ka sqaruar atë njerëzve. Kështu që, Ai nuk mund ta ndalonte shirkun e ta

²⁹ En-Nisa, 116.

³⁰ El-Maide, 72.

³¹ En-Nisa, 116.

linte atë në vija të përgjithshme, porse Ai e sqaroi atë në Kur'an dhe Pejgamberi (ﷺ) e sqaroi atë në Sunetin e tij. Prandaj, kur duam të dimë si çfarë është shirku, duhet të kthehemi tek Libri (Kur'ani) dhe Suneti dhe nuk kthehemi tek fjalët e filanit apo fistekut. Dhe kjo do të përmendet më pas.

Pjesa e Katërt: Rregulli i Parë

Shejkh Salih el-Feuzan thotë:

TEKSTI:

الْقَاعِدَةُ الْأُولَى
 أَنْ تَعْلَمَ أَنَّ الْكُفَّارَ الَّذِينَ قَاتَلَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - مُؤْرُونَ بِأَنَّ اللَّهَ - تَعَالَى - هُوَ الْخَالِقُ، الْمُدَبِّرُ، وَأَنَّ ذَلِكَ لَمْ يُدْخِلْهُمْ فِي الْإِسْلَامِ؛ وَالذَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى:
 (قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمْ مَنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ) [يونس: 31].

“Rregulli i parë është se duhet ta dish se kufarët, mosbesimtarët të cilët i luftoi Pejgamberi (ﷺ) e pranonin që Allahu, Më i Larti, ishte Krijuesi dhe Sistemuesi i të gjitha çështjeve, por kjo nuk i futi ata në Islam. Argument për këtë është fjala e Tij, Më të Lartit:

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمْ مَنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ
 الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾

“Thuaj (O Muhamed): Kush ju sjell furnizim nga qielli dhe nga toka dhe kush është Zotëruesi i të dëgjuarit dhe të shikuarit? Dhe kush e nxjerr të gjallën nga e vdekura dhe të vdekurën nga e gjalla? Dhe kush është rregulluesi dhe sunduesi i të gjitha çështjeve? Ata do të thonë: “Allahu.” Thuaju: A nuk do të keni frikë nga Ndëshkimi i Allahut atëherë (për atë që i bëni shok Atij në adhurim)?”³²

³² Junus, 31.

SHPJEGIMI:

Rregulli i parë është që ta dish se mosbesimtarët që i luftoi Pejgamberi (ﷺ) e pranonin Teuhidin Rububije, por megjithëkëtë, ky Teuhid nuk u bëri dobi që ata që të hynin në Islam dhe nuk e ndaloi derdhjen e gjakut të tyre dhe marrjen e pasurisë së tyre.

Kjo pra dëshmon se Teuhidi nuk është thjesht pranimi i Rububijes (pranimin e ekzistencës së Zotit, dhe pranimi se Ai është Krijuesi, Sunduesi, Furnizuesi...sh.p.) dhe shirku nuk është vetëm në Rububije, ngaqë nuk ka njeri që të ketë bërë shirk në rububije përveç më të humburve nga krijesat, ndryshe nga të gjithë popujt që e pohonin Teuhidin Rububije.

Teuhidi Rububije është pohimi që Allahu është Krijuesi, Mbajtësi (i qiejve dhe tokës dhe krejt çfarë ka në to, sh.p.), Ai që jep jetë, Ai që jep vdekje, Sistemuesi/Rregulluesi i të gjitha çështjeve. Më shkurt, ai (Teuhidi Rububije) është njësimi i Allahut në veprat e Tij, i Vetmi i Cili është i pastër nga çdo mangësi dhe Më i Larti.

Pra, nuk ka njeri që të pretendojë se është edhe dikush tjetër që krijon përkrah Allahut, Më i Larti, apo që mban (qiejt dhe tokën) përkrah Allahut, apo që jep jetë ose vdekje. Përkundrazi, edhe mushrikët e pohonin se Allahu është Krijuesi, Mbajtësi, Dhënësi i jetës dhe vdekjes, Sistemuesi i të gjitha çështjeve.

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ

“Dhe nëse ti i pyet ata: Kush i krijoi qiejt dhe tokën? Ata padyshim që do të përgjigjen:”Allahu”.³³

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

“Thuaj: Kush është Zoti i shtatë qiejve dhe Zoti i Arshit Madhështor? Ata do të thonë: “Allahu”.³⁴

³³ Lukman, 25.

³⁴ El-Mu'minun, 86.

Lexoju ajetet aty nga fundi i sures Mu'minun dhe do të shikosh se mushrikët e pohonin Teuhidin Rububije. Dhe poashtu në suren Junus:

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ
الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدِيرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ

“Thuaj: Kush ju sjell furnizim nga qielli dhe nga toka dhe kush është Zotëruesi i të dëgjuarit dhe të shikuarit? Dhe kush e nxjerr të gjallën nga e vdekura dhe të vdekurën nga e gjalla? Dhe kush është rregulluesi dhe sunduesi i të gjitha çështjeve? Ata do të thonë: “Allahu.”³⁵

Pra, ata e pranonin këtë fakt.

Kështu që, Teuhidi nuk është thjesht pranimi apo pohimi i Teuhidit Rububije sikurse thonë filozofët (*ehlul-ke lam uen-nudhar*) në akiden e tyre. Ata pohojnë se Teuhidi është të pohosh se Allahu është Krijuesi, Mbajtësi, Dhënësi i jetës dhe vdekjes dhe thonë: “I Vetëm në Qënien e Tij, nuk ka ndarje në Të. I Vetëm në Cilësitë e Tija, asgjë nuk është si Ai. I Vetëm në veprat e Tija, nuk shok Ai në këtë.”

Ky është Teuhidi Rububije dhe nëse i kthehesh ndonjërit prej librave të filozofëve (*ehlul-ke lam*) do të gjesh se ata nuk kalojnë përtej Teuhidit Rububije.

Sidoqoftë, nuk ishte ky Teuhidi me të cilin Allahu dërgoi të Dërguarit e Tij dhe vetëm pohimi i Teuhidit Rububije nuk i bën dobi robit. Kjo për shkak se mushrikët dhe udhëheqësit e mosbesimtarëve e pranonin këtë por kjo nuk i nxorri ata nga kufri dhe nuk i futi në Islam. Ky pra është një gabim i rëndë. Kushdo që e beson këtë nuk e ka akiden më të mirë sesa ajo e Ebu Xhehlit apo Ebu Lehebit. Dhe i gjejmë disa prej edukatorëve (thirrësave, profesorëve) se ata merren vetëm me pohimin e Teuhidit Rububije. Ata nuk kalojnë në Teuhidin Uluhije dhe ky është një gabim i rëndë për sa i përket kuptimit të Teuhidit. Kurse për shirkun ata thonë: “Shirk është të

³⁵ Junus, 31.

besosh se dikush tjetër krijon apo furnizon bashkë me Allahun.” U përgjigjemi atyre për këtë duke u thënë: “Kjo ishte thënia e Ebu Xhehlit dhe Ebu Lehebit dhe ata nuk thonin se dikush tjetër krijon e furnizon bashkë me Allahun, por e pranonin se Ai është Krijuesi, Mbajtësi dhe Dhënësi i jetës dhe vdekjes.”

Pjesa e Pestë: Rregulli i Dytë

Shejkh Salih el-Feuzan thotë:

TEKSTI:

القاعدة الثانية

أَنَّهُمْ يَقُولُونَ: مَا دَعَوْنَاهُمْ وَتَوَجَّهْنَا إِلَيْهِمْ إِلَّا لِنُطَلِّبَ الْقُرْبَةَ وَالشَّفَاعَةَ، فَدَلِيلُ الْقُرْبَةِ؛ قَوْلُهُ تَعَالَى: (وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ) [الزمر: 3].

وَدَلِيلُ الشَّفَاعَةِ، قَوْلُهُ تَعَالَى: (وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ

هَؤُلَاءِ شَفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ) [يونس: 18].

وَالشَّفَاعَةُ شَفَاعَتَانِ: شَفَاعَةٌ مَنْفِيَّةٌ، وَشَفَاعَةٌ مُثَبِّتَةٌ.

فَالشَّفَاعَةُ الْمَنْفِيَّةُ: مَا كَانَتْ تُطَلَّبُ مِنْ غَيْرِ اللَّهِ فِيمَا لَا يَقْدِرُ عَلَيْهِ إِلَّا اللَّهُ؛ وَالدَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ وَلَا خُلَّةَ وَلَا شَفَاعَةَ

وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ) [البقرة: 254].

وَالشَّفَاعَةُ الْمُثَبِّتَةُ: هِيَ الَّتِي تُطَلَّبُ مِنَ اللَّهِ، وَالشَّافِعُ مُكْرَمٌ بِالشَّفَاعَةِ، وَالْمَشْفُوعُ لَهُ مَنْ رَضِيَ اللَّهُ

قَوْلُهُ وَعَمَلُهُ بَعْدَ الْإِذْنِ؛ كَمَا قَالَ تَعَالَى: (مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ) [البقرة: 255].

“Rregulli i dytë: Se ata (mushrikët) thonë: “Ne nuk u lutemi dhe nuk u drejtohem atyre veçse që të kërkojmë afrim dhe ndërmjetësim (tek Allahu).” Dhe argument kundër kërkit të afrimit (nëpërmjet eulijave) është thënia e Tij:

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ

فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾

“Dhe ata që marrin për eulija (mbrojtës e ndihmues) të tjerë në vend të Allahut (thonë): “Ne ne nuk i adhurojmë ata përveç që të na afrojnë tek Allahu.” Padyshim që Allahu do të gjykojë mes tyre në lidhje me atë për çfarë ata patën mosmarrëveshje. Vërtet, Allahu nuk e udhëzon atë që është gënjeshtar dhe mohues.”³⁶

³⁶ Ez-Zumer, 3.

Dhe argument që hedh poshtë ndërmjetësimin (nëpërmjet eulijave) është thënia e Tij, Më të Lartit:

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعَتُونَا عِنْدَ اللَّهِ

“Dhe ata adhurojnë në vend të Allahut gjëra që as i dëmtojnë e as u bejnë dobi dhe thonë: “Këta janë ndërmjetësuesit tanë tek Allahu.”³⁷

Dhe ndërmjetësimi është dy llojesh: Ndërmjetësimi i ndaluar dhe ndërmjetësimi i pranuar. Ndërmjetësimi i ndaluar është ai i cili kërkohet nga të tjerë përveç Allahut, lidhur me atë që vetëm Allahu ka fuqi ta bëjë. Dhe argument është thënia e Tij, Më të Lartit:

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِّن قَبْلِ
 أَنْ يَأْتِيَنِي يَوْمَ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفِيعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ

“O ju që besoni! Shpenzoni nga ajo me të cilën Ne ju kemi furnizuar, para se të vijë një Ditë kur nuk do të ketë as marrëveshje, as shoqëri dhe as ndërmjetësim. E mosbesimtarët janë Dhalimunë (idhujtarë, zullumqarë, keqbërësa).”³⁸

Kurse ndërmjetësimi i pranuar është ai që kërkohet nga Allahu ndërsa ndërmjetësuesi është i nderuar me ndërmjetësimin dhe ai që ndërmjetësohet është dikush, veprat dhe fjalët e të cilit e kënaqin Allahun, pasi që Ai jep leje, sikurse thotë Ai, Më i Larti:

مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

“E kush është ai që mund të ndërmjetësojë tek Ai përveç se me Lejen e Tij?”³⁹

³⁷ Junus, 18.

³⁸ El-Bekare, 254.

³⁹ El-Bekare, 255.

SHPJEGIMI:

Rregulli i dytë është se mushrikët që janë quajtur kështu nga Allahu dhe ka ardhur shpallja se ata do të jenë përjetësisht në Zjarr, nuk bëjnë shirk në Rububije porse bëjnë shirk në Uluhije. Ata nuk thonë se të adhuruarit e tyre krijojnë dhe furnizojnë bashkë me Allahun apo se ata të sjellin dobi apo të shkaktojnë dëm, apo i rregullojnë çështjet bashkë me Allahun, por i marrin ata si ndërmjetësa, siç ka thënë për ta Allahu, Më i Larti:

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعُونَا عِنْدَ اللَّهِ

“Dhe ata adhurojnë në vend të Allahut gjëra që as i dëmtojnë e as u bëjnë dobi dhe thonë: “Këta janë ndërmjetësuesit tanë tek Allahu.”⁴⁰

“...gjëra që as i dëmtojnë e as u bejnë dobi...” Mushrikët e pranojnë se eulijatë e tyre nuk mund t’u bëjnë dobi dhe as nuk mund t’u sjellin dëm, por i marrin ata si ndërmjetësa para Allahut, me qëllim që të plotësojnë nevojat e tyre. Dhe kështu u presin kurban dhe zotohen (bëjnë *nedhr*) për ta, jo se ata krijojnë, furnizojnë, të bëjnë dobi apo të sjellin dëm, sikurse besojnë ata, por për shkak se besojnë që ata janë afruesit dhe ndërmjetësuesit e tyre tek Allahu. I tillë është besimi i mushrikëve.

Kur debaton me ndonjë adhurues të varreve në kohën e sotme, ai do ta përsëriti këtë thënie fjalë për fjalë duke thënë: “Unë e di se ky *ueli* apo ky njeri i mirë nuk mund të sjelli dëm apo dobi. Megjithatë ai është një njeri i mirë dhe unë dua që ai të ndërmjetësojë për mua para Allahut.”

Ndërmjetësimi mund të jetë i vlefshëm apo i pabazë, i kotë. Ndërmjetësimi i cili është i vlefshëm dhe i saktë përputhet me dy kushte. Kushti i parë është se ndodh me Lejen e Allahut dhe kushti i dytë është se ai për të cilin po ndërmjetësohet është nga njerëzit e Teuhidit, me fjalë të tjera, ai mund të jetë një person gjynahqar nga njerëzit e Teuhidit (*mu`uahid*). Kështu që, nëse njëri prej këtyre dy kushteve mungon atëherë ndërmjetësimi është i pavlerë dhe i kotë. Ai, Më i Larti, ka thënë:

⁴⁰ Junus, 18.

مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

“E kush është ai që mund të ndërmjetësojë tek Ai përveç se me Lejen e Tij?”⁴¹

وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى

“Dhe ata nuk mund të ndërmjetësojnë përveç për atë me të cilin Ai është i kënaqur.”⁴²

Dhe ata janë njerëzit e Teuhidit (*mu`uabidinët*), edhe nëse ata mund të jenë gjynahqarë. Ndërsa mosbesimtarëve dhe idhujtarëve (kufarëve dhe mushrikëve) nuk u bën aspak dobi ndërmjetësimi i atyre që ndërmjetësojnë për ta.

مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ

“Nuk do të ketë asnjë shok, as ndonjë ndërmjetësues për Dhalimunët (ata që i bëjnë shirk Allahut, zullumqarët...) të cilëve mund t’u kushtohet vëmendje.”⁴³

Këta pra janë njerëzit që dëgjuan për ndërmjetësimin por që nuk e ditën kuptimin e tij dhe filluan ta kërkonin nga njerëzit pa lejen e Allahut (ﷻ). Madje kërkohej nga ai që i bënte shirk Allahut, ai i cili nuk do të ketë dobi nga ndërmjetësimi i ndërmjetësuesve. Ata pra janë injorantë rreth kuptimit të ndërmjetësimit të vlefshëm dhe ndërmjetësimit të pavlefshëm.

Ndërmjetësimi ka kushte dhe kufij dhe nuk është i pakufizuar. Ai është është dy llojesh:

- 1) Ndërmjetësimi pa Lejen e Allahut, të cilën Ai (ﷻ) e ka ndaluar. Kështu që askush nuk mund të ndërmjetësojë tek Allahu përveç se me Lejen e Tij. Kur më i miri i krijesave dhe i fundit i Profetëve, Muhamedi (ﷺ) të

⁴¹ El-Bekare, 255.

⁴² El-Enbija, 28.

⁴³ Gafir, 18.

ndërmjetësojë për njerëzit që do të qëndrojnë para Zotit të tyre në Ditën e Gjykimit, ai (ﷺ) do të bjerë në sexhde para Zotit të tij, duke e lutur, lavdëruar dhe madhëruar Atë. Ai do të vazhdojë me sexhde derisa t'i thuhet: **“Ngrije kokën, fol dhe do të dëgjohesh, ndërmjetëso dhe ndërmjetësimi i yt do të pranohet.”**⁴⁴

Pra ai nuk do të ndërmjetësojë përveç se pasi t'i jepet leje.

- 2) Ndërmjetësimi i pranuar është ai që ndodh për njerëzit e Teuhidit. Kurse mushrikët nuk përfitojnë aspak nga ky ndërmjetësim. Ai që kërkon përafrim (*tenesul*) dhe zotohet për varret është mushriku i cili nuk do të ketë dobi nga ndërmjetësimi.

Duke i përmbledhur të gjitha këto, ndërmjetësimi i ndaluar është ai që kërkohet pa Lejen e Allahut apo kërkohet për ndonjë mushrik, kurse ndërmjetësimi i lejuar është ai që ndodh për njerëzit e Teuhidit pasi është dhënë Leja e Allahut.

⁴⁴ Transmetuar nga Bukhari (n. 7510).

Pjesa e Gjashtë: Rregulli i Tretë

Shejkh Salih el-Feuzan thotë:

TEKSTI:

القاعدة الثالثة

أَنَّ النَّبِيَّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - ظَهَرَ عَلَى أَنَسٍ مُتَفَرِّقِينَ فِي عِبَادَاتِهِمْ، مِنْهُمْ مَنْ يَعْبُدُ الْمَلَائِكَةَ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَعْبُدُ الْأَنْبِيَاءَ وَالصَّالِحِينَ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَعْبُدُ الْأَشْجَارَ وَالْأَحْجَارَ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَعْبُدُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ، وَقَاتَلَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - وَلَمْ يُفَرِّقْ بَيْنَهُمْ؛ وَالِدَلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: (**وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلَّهُ لِلَّهِ**) [الأنفال: 39]. وَدَلِيلُ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ؛ قَوْلُهُ تَعَالَى: (**وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ**) [فصلت: 37]. وَدَلِيلُ الْمَلَائِكَةِ؛ قَوْلُهُ تَعَالَى: (**وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا...**) [آل عمران: 80]. وَدَلِيلُ الْأَنْبِيَاءِ؛ قَوْلُهُ تَعَالَى: (**وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي آلِهَتَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالِ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ**) [المائدة: 116]. وَدَلِيلُ الصَّالِحِينَ؛ قَوْلُهُ تَعَالَى: (**أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ...**) [الإسراء: 57]. وَدَلِيلُ الْأَشْجَارِ وَالْأَحْجَارِ؛ قَوْلُهُ تَعَالَى: (**أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّى * وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَى**) [النجم: 91، 20]. وَحَدِيثُ أَبِي وَقَدِّ اللَّيْثِيِّ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - إِلَى حُنَيْنٍ وَنَحْنُ حَدَثَاءُ عَهْدٍ بِكُفْرٍ، وَلِلْمُشْرِكِينَ سِدْرَةٌ، يَعْكُفُونَ عِنْدَهَا وَيَبْطِئُونَ بِهَا أَسْلِحَتَهُمْ، يُقَالُ لَهَا ذَاتُ أَنْوَاطٍ، فَمَرَرْنَا بِسِدْرَةٍ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ اجْعَلْ لَنَا ذَاتَ أَنْوَاطٍ كَمَا لَهُمْ ذَاتُ أَنْوَاطٍ. الْحَدِيثُ.

“Rregulli i tretë është se Pejgamberi (ﷺ) hasi njerëz që ndryshonin në adhurimin e tyre nga njëri-tjetri. Mes tyre kishte njerëz që adhuronin ëngjëjt, disa adhuronin profetët dhe njerëzit e mirë dhe të tjerë adhuronin gurët, pemët, diellin dhe hënën. I Dërguari i Allahut (ﷺ) i luftoi dhe nuk bëri dallim midis tyre.

Argument është thënia e Allahut, Më të Lartit:

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ

“Dhe luftoju ata derisa të mos mbetet më Fitne (mosbesim dhe adhurim i të tjerëve bashkë me Allahun) dhe e gjithë feja (adhurimi) është për Allahun (të Vetëm).”⁴⁵

Dhe argument që dielli dhe hëna (janë adhuruar) është thënia e Më të Lartit:

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ

“Dhe prej shenjave të Tij janë dita dhe nata, dielli dhe hëna. Mos i bini në sexhde diellit apo hënës.”⁴⁶

Dhe argument që ëngjëjt (janë adhuruar) është thënia e Më të Lartit:

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّنَ أَرْبَابًا

“As nuk do t’ju urdhëronte që të merrnit ëngjëjt dhe profetët për zota.”⁴⁷

Dhe argument që profetët (janë adhuruar) është thënia e Më të Lartit:

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ ۗ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي
وَأُمَّيَّ الْهَيْبِينَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحٰنَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ
أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ إِنْ كُنْتُ قُلْتَهُ، فَقَدْ عَلِمْتَهُ، تَعْلَمُ مَا فِي
نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلٰمُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾

“Dhe kur Allahu të thotë (në Ditën e Ringjalljes): O ‘Isa i biri i Merjemes! A mos u the ti njerëzve: “Adhuromëni mua dhe nënën time si dy të adhuruar përkrah Allahut.” Ai do të thotë: “I pastër je Ti! Si mund ta thoja një gjë të tillë kur nuk kisha aspak të drejtë (për ta thënë). Sikur unë ta kisha thënë një gjë të tillë Ti me siguri do ta dije. Ti e di se çfarë ka brenda meje edhe pse unë nuk di asgjë se

⁴⁵ El-Bekare, 193.

⁴⁶ El-Fusilet, 37.

⁴⁷ Ali-Imran, 80.

çfarë ka në Ty. Vërtet, Ti je i Gjithëditur për atë që është e fshehtë.”⁴⁸

Dhe argument që njerëzit e mirë (janë adhuruar) është thënia e Më të Lartit:

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ

“Ata të cilëve u thërrasin duan për vetet e tyre rrugë për t’u afruar tek Zoti i tyre (Allahu), se kush prej tyre do të jetë më i afërti dhe ata shpresojnë për Mëshirën e Tij dhe i frikësohen Ndëshkimit të Tij.”⁴⁹

Dhe argument që gurët dhe pemët (janë adhuruar) është thënia e Tij, Më të Lartit:

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾ وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةَ الْآخِرَىٰ ﴿٢٠﴾

“A i konsideruat ju Latin dhe ‘Uza-n. dhe Menatin si të tretë?”⁵⁰

Dhe hadithi i Ebu Uakid el-Lejthit (رضي الله عنه) i cili ka thënë:

”U nisëm për në Hunejn me Profetin (ﷺ) dhe ne sapo e kishim braktisur mosbesimin (kufrin). Mushrikët kishin një pemë të cilës i përkushtoheshin dhe varnin armët në të, të cilën e quanin *Dhat Ennat*. Kaluam pranë një peme të tillë dhe thamë: O i Dërguari i Allahut, na cakto dhe neve një *Dhat Ennat* sikurse ata kanë të tyren. Ai tha: “*Allahu Ekber! Allahu Ekber! Allahu Ekber! Pasha Atë në Dorën e të Cilit është shpirti im, këto janë rrugët. Keni thënë ashtu sikurse Beni Israilët i thanë Musait:*

أَجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾

“Na bëj dhe ne një të adhuruar siç kanë ata të adhuruarit e tyre.” Ai tha: “Vërtet ju jeni popull injorant.”⁵¹⁵²

⁴⁸ El-Ma`ide, 116.

⁴⁹ El-Isra, 57.

⁵⁰ En-Nexhm, 19-20.

⁵¹ El-Arafat, 138.

⁵² Transmetuar nga Tirmidhiu (2180) i cili ka thënë se hadithi është Hasen Sahih, dhe Ahmedi (5/218), Ibn Ebi Asim në Sunenin e tij (76), Ibn Hibbani në Sahihun e tij (6702) dhe është saktësuar nga Ibn Haxheri në *el-Isabeh* (4/216)

SHPJEGIMI:

Parimi i tretë është se Pejgamberi (ﷺ) u dërgua tek njerëz që ishin idhujtarë (mushrikë), e midis tyre kishte nga ata që adhuronin ëngjëjt dhe kishte nga ata që adhuronin diellin dhe hënën, ndërsa të tjerë adhuronin idhujt, gurët dhe pemët; kurse disa të tjerë adhuronin eulijatë dhe njerëzit e mirë.

Shëmtia e shirkut është edhe se ai që e bën e ka të pamundur që të bashkohet në një gjë të vetme, që është e kundërta me njerëzit e Teuhidit (*mu`uahidinët*), të cilët adhurojnë vetëm Një: Atë i Cili është i pastër nga çdo mangësi, Më i Larti:

يُصَدِّقِي السَّجْنَءَ أَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾
مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ

“A janë më mirë shumë zota të ndryshëm apo Allahu, Një, i Vetmi, i Papërballueshmi? Ata të cilët ju i adhuroni në vend të Tij janë emra të cilët ju ua keni vënë vet.”⁵³

Pra, nga aspektet negative dhe absurditeti që përmban shirku është se njerëzit e tij ndryshojnë në adhurimin e tyre. Ata nuk mund të bashkohen nën një rregull të përgjithshëm sepse nuk kanë asnjë themel. Më saktë, ata ecin sipas epsheve të tyre dhe propagandës së thirrësave të humbur, kështu që mospërputhja ndërmjet tyre shtohet.

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَكِّسُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

“Allahu ju sjell një shembull përngjasues: një rob e kanë në bashkëpronësi disa pronarë së bashku (si ata që adhurojnë shumë të tjerë përkrah apo përveç Allahut) të cilët zihen me njëri-tjetrin; dhe një rob i cili i përket plotësisht një pronari të vetëm (si ata që adhurojnë Allahun Një të Vetëm). A janë këta të dy të barabartë në krahasim?

⁵³ Jusuf, 39-40.

Gjithë lavdërimet dhe falenderimet qofshin për Allahun! Por shumica e tyre nuk e dinë.⁵⁴

Pra, ai që e adhuron Allahun të vetëm është si ai rob i shërben një pronari i cili është i kënaqur me të, ai i di qëllimet e tij dhe dëshirat e tij dhe ka kënaqësi t'i shërbejë atij. Kurse mushriku është si puna e atij që ka shumë pronarë, ai nuk di cilin prej tyre të kënaqë, çdonjëri prej tyre ka epshet dhe dëshirat e tij dhe çdonjëri prej tyre e do atë për vete. Prandaj Allahu, i Vetmi i Cili është i pastër nga çdo mangësi, ka thënë:

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَكِّسُونَ

“Allahu ju sjell një shembull përngjasues: një rob e kanë në bashkëpronësi disa pronarë së bashku (si ata që adhurojnë shumë zota së bashku përkrah apo përveç Allahut) që hahen me njëri-tjetrin.⁵⁵

Domethënë, ai zotërohet nga shumë njerëz dhe nuk di cilin prej tyre të kënaqë.

وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ

“Dhe një rob i cili i përket plotësisht një pronari të vetëm.”⁵⁶

Ai ka vetëm një zotërues që është i kënaqur me të. Allahu e krahason shembullin e tyre me shembullin e mushrikut dhe mu`uahidit.

Pra, mushrikët ndryshonin në adhurimin e tyre. Por, Pejgamberi (ﷺ) i luftoi ata që të gjithë dhe nuk bëri dallim midis tyre. Ai luftoi adhuruesit e idhujve, Çifutët, Kristianët, Mexhusit (adhuruesit e zjarrit), ata që adhuronin ëngjëjt, eulijatë dhe njerëzit e mirë. Në fakt, ai i luftoi që të gjithë mushrikët dhe nuk bëri asnjë dallim ndërmjet tyre.

Kështu që, kjo përmban një refuzim kundër atyre që thonë: “Ai që adhuron një idhull nuk është si ai që adhuron një njeri të mirë apo një

⁵⁴ Ez-Zumer, 29.

⁵⁵ Ez-Zumer, 29.

⁵⁶ Ez-Zumer, 29.

ëngjëll. Kjo sepse mushrikët adhurojnë gurët, pemët, dhe objektet që s’kanë jetë. Kurse për sa i përket atij që adhuron një njeri të mirë apo një njeri që është i afërt tek Allahu, ai nuk është si ai që adhuron një idhull.”

Këta njerëz duan të thonë se ai që adhuron varret në kohën tonë nuk ka gjykim të njëjtë me atë që adhuron idhujt. Kështu, ata nuk e deklarojnë atë mosbesimtar, as nuk e konsiderojnë veprën e tij shirk dhe as nuk e lejojnë luftimin e tij.

Prandaj, ne i themi: “Pejgamberi (ﷺ) nuk bëri dallim midis tyre, përkundrazi ai i konsideroi që të gjithë ata mushrikë dhe e lejoi derdhjen e gjakut të tyre dhe marrjen e pasurisë së tyre. Pastaj, ishin ata që adhuronin Mesinë, të Dërguarin e Allahut, por megjithëkëtë ai (ﷺ) i luftoi ata. Edhe Çifutët adhuronin Uzejrin, i cili ishte nga profetët apo nga njerëzit e mirë, por i Dërguari i Allahut (ﷺ) i luftoi ata dhe nuk bëri dallim midis tyre. Kështu që, në shirk nuk ka dallim midis një mushriku që adhuron një njeri të mirë, një idhull, një gur a pemë, pasi shirku është adhurimi i të tjerëve në vend të Allahut, çfarëdoqoftë e kushdoqoftë. Dhe për këtë arsye Ai ka thënë:

وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا

“Adhurojeni Allahun dhe mos i bashkoni asgjë Atij në adhurim.”⁵⁷

Dhe fjala ‘asgjë’ këtu është përmendur në kontekstin e mohimit. Ajo mbulon dhe përfshin çdo gjë që shoqërohet bashkë me Allahun (ﷻ) siç janë ëngjëjt, profetët, njerëzit e mirë, eulijatë, gurët e pemët.

Thënia e tij “*Argument është thënia...*” domethënë argument për luftimin e mushrikëve pa bërë dallim midis tyre sipas asaj që adhuronin ata. Thënia e Më të Lartit: “**Dhe luftojini ata**” është e përgjithshme për të gjithë mushrikët dhe nuk përjashton asnjë prej tyre. Pastaj Ai tha: “**...derisa të mos mbetet më Fitne.**” Dhe fitneja këtu është shirku, kështu që ajeti nënkupton derisa të mos mbetet më shirk; dhe ky shirk është i

⁵⁷ En-Nisa, 36.

përgjithshëm, qoftë ai shirk me eulijatë, njerëzit e mirë, gurët, pemët, diellin apo hënën.

“**Dhe e gjithë feja është për Allahun** (të Vetëm).” Do të thotë i gjithë adhurimi është për Allahun të vetëm, nuk ka pjesë në të askush, kushdo qoftë ai. Kështu që, nuk ka ndonjë ndryshim midis shirkut me eulijatë, njerëzit e mirë, pemët apo shejtanët.

Dhe thënia e tij “*Dhe argument që dielli dhe hëna (janë adhuruar)..*” tregon se ka njerëz që i bëjnë sexhde diellit dhe hënës. Dhe për shkak të kësaj i Dërguari (ﷺ) e ndaloi faljen (e namazit) kur dielli lind dhe perëndon në mënyrë që të bllokojë çdo rrugë që të shpie në shirk. Përderisa ka njerëz që i bëjnë sexhde diellit në lindje dhe në perëndim të tij, ai na ndaloi që të falemi gjatë këtyre dy kohëve edhe sikur falja t’i drejtohet Allahut. Sidoqoftë, meqë namazi në këto kohë i ngjante veprimit të mushrikëve, ai u ndalua në mënyrë që të bllokonte rrugët që të çojnë në shirk. Dhe i Dërguari (ﷺ) erdhi me ndalimin e shirkut dhe me bllokimin e gjithçkaje që të çon tek ai.

Thënia e tij “*Dhe argument se ëngjëjt..*” tregon se ka njerëz që adhurojnë ëngjëjt dhe profetët dhe se kjo është shirk.

Adhuresit e varreve të ditëve të sotshme thonë: “Ai që adhuron ëngjëjt dhe profetët nuk është mosbesimtar.”

Thënia e tij “*Dhe argument që profetët..*” përmban argumentin që adhurimi i profetëve është shirk i ngjashëm me adhurimin e idhujve.

Kështu që, kjo përmban një refuzim kundër atyre që adhurojnë varret, të cilët bëjnë dallim tek kjo çështje. Ky është një refuzim kundër atyre që thonë se shirk është vetëm adhurimi i idhujve. Sipas tyre ai që adhuron idhujt nuk është njësoj si ai që adhuron një ueli apo një njeri të mirë dhe ata mohojnë që të gjitha këto lloje të shirkut të jenë njësoj me njëri-tjetrin. Ata pretendojnë se shirku kufizohet vetëm në adhurimin e idhujve. Dhe ky është një gabim i qartë nga dy aspekte:

I pari është se në Kur’an, Allahu (ﷻ) iu kundërvu të gjithë mushrikëve dhe urdhëroi të luftohen që të gjithëve ata.

I dyti është se Profeti (ﷺ) nuk bëri dallim midis adhuruesit të një idhulli dhe adhuruesit të një engjëlli apo të një njeriu të mirë.

Thënia e tij “*Dhe argument që njerëzit e mirë...*” do të thotë argument që tregon se ka mes njerëzve të atillë që adhurojnë njerëzit e mirë, është thënia e Tij, Më të Lartit:

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ

“**Ata që u luten dhe i adhurojnë (idhujtarët) kërkojnë (për vetet e tyre) rrugë për t’u afruar tek Zoti i tyre (Allahu), se kush prej tyre do të jetë më i afërti.**”⁵⁸

Është thënë se ky ajet u shpall për ata që adhuronin Mesinë (Isa, عليه السلام), Mamanë e tij dhe Uzejrin. Prandaj Allahu, i Vetmi i Cili është i pastër nga çdo mangësi, përmendi se Mesia, Mamaja e tij – Merjemja - dhe Uzejri ishin që të gjithë robër të Allahut, të cilët vetë kërkojnë afrim tek Allahu dhe shpresojnë për Mëshirën e Tij ndërkohë që i frikësohen Dënimit të Tij. Pra ata janë robër të Allahut të cilët mbështeten në Allahun dhe kanë nevojë për Të. Ata i luten Atij dhe kërkojnë rrugë apo mënyra afrimi tek Ai me anë të bindjes:

يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ

“**Duan (për vetet e tyre) rrugë për t’u afruar.**”⁵⁹

Domethënë ata kërkojnë afrim tek Ai me bindje ndaj Tij dhe adhurimin e Tij. Dhe kjo tregon se ata nuk meritojnë të adhurohen sepse ata janë njerëz, të varur e të varfër. Ata i luten Allahut, shpresojnë për Mëshirën e Tij dhe i frikësohen Dënimit të Tij. Dhe kushdo që është kështu nuk meriton që të adhurohet përkrah Allahut (ﷻ).

⁵⁸ El-Isra, 57.

⁵⁹ El-Isra, 57.

Komenti i dytë i këtij ajeti është se ai u shpall për disa njerëz nga mushrikët të cilët adhuronin një grup prej Xhinëve. Më pas Xhinët u bënë Muslimanë por ata që i adhuronin këta (Xhinë) nuk e morën vesh për kthimin e tyre në Islam. Kështu që Xhinët filluan të kërkojnë afrim tek Allahu me bindje dhe nënshtrim, duke shpresuar për Mëshirën e Tij dhe duke iu frikësuar Dënimit të Tij. Ata pra janë robër të varur e të varfër, që nuk e meritojnë adhurimin.

Secila nga këto dy shpjegime është kuptimi që ka për qëllim ky ajet, që tregon se adhurimi i njerëzve të mirë nuk lejohet edhe nëse ata janë nga profetët dhe njerëzit e vërtetë, besnikë e të sinqertë (*sidikunët*) apo prej eulijave dhe njerëzve të mirë. Nuk lejohet adhurimi i tyre sepse ata janë robër të Allahut, të varfër para Tij. Pra, si mund të adhurohen ata përkrah Allahut (ﷺ)?

Dhe kuptimi i fjalës '*uesile*' këtu është bindja dhe kërkimi i afrimit (tek Allahu) dhe kuptimi nga ana gjuhësore është diçka që të çon tek ajo që dëshirohet. Pra, ajo që të çon tek Kënaqësia dhe Xheneti i Allahut është uesile - afrimi tek Ai. Kjo është uesileja e lejuar që përmendet në thënien e Tij, Më të Lartit:

وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ

“Kërkoni rrugë për t’iu afruar Atij.”⁶⁰

Kurse njerëzit e devijuar e të marrë thonë: “Uesile është të vendosësh midis vetes tënde dhe Allahut ndërmjetësues nga eulijatë, njerëzit e mirë dhe të vdekurit, me qëllim kërkimin e afrimit tek Allahu.”

مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ

“Ne i adhurojmë ata vetëm që të na afrojnë tek Allahu.”⁶¹

Pra, kuptimi i uesiles sipas këtyre njerëzve të marrë është që të vendosësh ndërmjetësa midis teje dhe Allahut, të cilët do të prazantojnë ty tek Allahu

⁶⁰ El-Ma`ide, 35.

⁶¹ Ez-Zumer, 3.

dhe do i përcjellin Atij nevojat e tua dhe do ta njoftojnë Atë për ty. Kjo është sikur Allahu (ﷻ) nuk e di, ose sikur Ai (ﷻ) është koprrac dhe nuk të jep vetëm nëqoftëse kërkojnë prej Tij ndërmjetësuesit - mjaft i lartë është Allahu nga ajo që thonë ata. Për këtë arsye ata hedhin dyshime tek njerëzit dhe thonë:

“Allahu (ﷻ) thotë:

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ

“Ata të cilëve u thërrasin vetë duan (për vetet e tyre) rrugë për t’u afruar tek Zoti i tyre (Allahu).”⁶²

Kjo pra dëshmon se marrja e ndërmjetësuesve nga krijesat (njerëzit, xhinët, engjëjt...) është një çështje e lejuar tek Allahu sepse Allahu i ka lavdëruar ata që e bëjnë një gjë të tillë. Dhe në një ajet tjetër:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ

“O ju që besoni! Plotësoni detyrat ndaj Allahut dhe kijeni frikë Atë. Kërkoni rrugë për t’iu afruar Atij dhe përpiquni e luftoni për Çështjen e Tij sa më shumë që të keni mundësi.”⁶³

Ata thonë: “Allahu na ka urdhëruar që të marrim uesile për Të dhe kuptimi i uesiles këtu janë ndërmjetësuesit.”

Në këtë mënyrë, ata e shtrembërojnë fjalën nga kuptimi i saj korrekt. Uesileja që është bërë e ligjshme në Kur'an dhe Sunet është bindja me të cilën kërkohet afrimi tek Allahu dhe të sjell pranë Tij nëpërmjet Emrave dhe Cilësive të Tij - i Vetmi i Cili është i pastër nga çdo mangësi dhe Më i Larti. Kurse kërkimi i afrimit me anë të krijesave është uesileja e ndaluar që është shirku të cilin e përdornin mushrikët e hershëm.

⁶² El-Isra, 57.

⁶³ El-Ma`ide, 35.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعُونَا عِنْدَ اللَّهِ

“Dhe ata adhurojnë në vend të Allahut gjëra që as nuk i dëmtojnë ata e as u bëjnë dobi dhe thonë: “Këta janë ndërmjetësuesit tanë tek Allahu.”⁶⁴

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ

“Dhe ata që marrin eulija (mbrojtës e ndihmues) të tjerë në vend të Tij (thonë): “Ne i adhurojmë ata vetëm që të mund të na afrojnë tek Allahu.”⁶⁵

Ky është pikërisht po i njëjti shirk i brezave të mëhershëm e të mëvonshëm edhe pse ata e quanin atë uesile; ai është i njëjti shirk (siç ishte më parë). Ajo nuk është uesileja që e ka lejuar Allahu sepse Allahu kurrë nuk e ka bërë shirkun uesile për Të, por përkundrazi, shirku shkakton ndarjen nga Allahu:

إِنَّهُ مِن يُشْرِكِ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾

“Vërtet, ai që i vë shokë Allahut në adhurim, atëherë Allahu e ka bërë haram Xhenetin për të dhe vendbanimi i tij do të jetë Zjarri. Dhe për Dhalimunët (mushrikët, zullumqarët) nuk do të ketë asnjë ndihmues.”⁶⁶

Pra, si mund të jetë shirku rrugë për t’u afruar tek Allahu? Shumë larg nga ajo që thonë ata është Allahu.

Është e qartë nga ajeti [el-Isra, 57] se në të ka argument që tregon se mes mushrikëve ka njerëz që adhurojnë njerëzit e mirë, që kur Allahu e ka sqaruar atë dhe e ka shpjeguar se ata që po adhurohen janë të varfër për vetet e tyre.

⁶⁴ Junus, 18.

⁶⁵ Ez-Zumer, 3.

⁶⁶ El[Ma`ide, 72.

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ

“Ata të cilëve u luten duan për vetet e tyre rrugë për t’u afruar tek Zoti i tyre (Allahu).”⁶⁷

Që do të thotë se ata kërkojnë afrim tek Ai nëpërmjet bindjes (ndaj Tij).

أَيُّهُمْ أَقْرَبُ

“...se kush prej tyre do të jetë më i afërti.”⁶⁸

Që do të thotë se ata garojnë me njëri-tjetrin në adhurimin e Allahut për shkak të varfërisë së tyre para Tij dhe nevojës që kanë për Të.

وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ

“Ata shpresojnë për Mëshirën e Tij dhe i frikësohen Ndëshkimit të Tij.”⁶⁹

Pra, kushdo që është i tillë nuk meriton të jetë i adhuruar, të cilit i luten dhe e adhurojnë përkrah Allahut (ﷻ).

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾ وَمَنْوَةَ الْاٰخِرَىٰ ﴿٢٠﴾

“A i konsideruat ju Latin dhe ‘Uza-n dhe Menatin si të tretë?”⁷⁰

Në këtë ajet ka argument se mes mushrikëve janë ata që adhurojnë gurët dhe pemët.

⁶⁷ El-Isra, 57.

⁶⁸ El-Isra, 57.

⁶⁹ El-Isra, 57.

⁷⁰ En-Nexhm, 19-20.

Thënia e tij “**A i konsideruat ju...**” kjo është një pyetje negative që do të thotë më njoftoni Mua, në aspektin e refuzimit dhe qortimit.

El-Lat me *takhfijf* (pa *shedde*) mbi gërmën ‘t’, ishte emri i një idhulli në Ta’if që i referohej një guri të gdhendur mbi të cilin ishte ndërtuar një monument. Ai qe rrethuar me perde që të ngjante me Kaben dhe përreth tij ishte një oborr me kujdestarë. Njerëzit e adhuronin atë në vend të Allahut (ﷻ). Ai i përkiste fisit Thekijf dhe fiseve që ishin të lidhur me të dhe ata krenoheshin me të.

Poashtu, lexohet edhe **el-Lat** me *teshdid* mbi gërmën ‘t’. Ai është një emër tipik që vjen nga *lette, julettu* dhe i adresohet një njeriu të mirë i cili gatuate qull për të ushqyer haxhinjtë. Pas vdekjes së tij, njerëzit ndërtuan një monument mbi varrin e tij, varën perde rreth tij dhe vazhduan ta adhurojnë atë përkrah Allahut (ﷻ).

Kurse **el-‘Uzza** ishte në formën e një peme tek disa palma ndërmjet Mekës dhe Ta’ifit. Ajo rrethohej nga një ndërtesë me perde dhe kishte kujdestarë. Atje kishte shejtanë që i flisnin njerëzve dhe injorantët kujtonin se po u fliste pema ose ndërtesa që ishte ndërtuar mbi të, kur në të vërtetë ishin shejtanët ata që u flisnin për t’i larguar nga Rruga e Allahut. Kurejshët, njerëzit e Mekës dhe ata përreth tyre e madhëronin atë.

Menati ishte një gur i madh që ishte në vendin pranë Xhebel Kudejd ndërmjet Mekës dhe Medines. Ai nderohej nga fiset Khuza’a, Eus dhe Khazrexh. Ata vishnin Ihramin tek ai kur shkonin rrugës për haxh dhe e adhuronin përkrah Allahut.

Këta ishin tre idhujt më të mëdhenj të Arabëve. Allahu, Më i Lartësuari, ka thënë:

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾ وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةَ الْآخِرَىٰ ﴿٢٠﴾

“**A i konsideruat ju Latin dhe ‘Uza-n dhe Menatin...**”⁷¹

⁷¹ En-Nexhm, 19-20.

Do të thotë, a ju pasurojnë ata në ndonjëfarë mënyre, apo ju bëjnë dobi, apo a krijojnë e mbajnë ata, apo japin jetë dhe vdekje, çfarë shikoni tek ata? Ky është një refuzim dhe këshillim për logjikën që të kthehet në udhëzim, sepse vërtet këta janë vetëm gurë e pemë që nuk kanë kurrfarë dëmi apo dobie, por saktë ata vetë janë të krijuar.

Kur Allahu solli Islamin dhe kur Pejgamberi (ﷺ) e pushtoi Mekën, ai (ﷺ) dërgoi Mugira bin Shu'ben dhe Sufjan bin Harbin tek **Lati** në Ta'if për ta shkatërruar. Ai (ﷺ) dërgoi Khalid bin Uelidin të shkatërronte **'Uzzan**, të priste pemën dhe të vriste xhinin femër që i thërriste njerëzit aty dhe i devijonte ata. Ajo (pema) u shkul me gjithë rrënjë derisa nuk mbeti më asgjë prej saj – dhe të gjitha falenderimet janë vetëm për Allahun. Ai (ﷺ) dërgoi Ali bin Ebi Talibin tek **Menati** për ta shkatërruar. Kështu, ata nuk qenë të aftë t'i shpëtonin vetet e tyre, e si mund t'i shpëtonin njerëzit dhe adhuruesit e tyre?

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾ وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةَ الْآخِرَىٰ ﴿٢٠﴾

“A i konsideruat ju Latin dhe ‘Uza-n dhe Menatin si të tretë?”⁷²

A ishin ata të aftë që të bënin dobi dhe a ishin ata të aftë që të shpëtonin vetet e tyre nga ushtarët e Allahut dhe ushtria e njerëzve të Teuhidit (*mu`nahidinët*)?

Pra, këtu ka argument se ka njerëz që adhurojnë pemët dhe gurët. Por këta tre idhuj ishin më të mëdhenjtë nga idhujt e tyre e megjithëkëtë Allahu i zhduki ata nga ekzistenca, ndërsa ata nuk qenë të aftë të mbronin vetet e tyre apo t'u bënin dobi njerëzve të tyre. I Dërguari i Allahu (ﷺ) i luftoi njerëzit por idhujt e tyre nuk ishin të aftë që t'i shpëtonin ata. Kjo pra përmban atë që Shejkhu e ka përdorur si argument për faktin se ka njerëz që adhurojnë gurët dhe pemët.

SubhanAllah! Njerëz me logjikë që adhurojnë pemë dhe gurë që s'kanë shpirt, nuk kanë as mendje e janë të palëvizshëm e të pajetë. Ku është logjika e këtyre njerëzve? Shumë larg është Allahu nga ajo çfarë thonë ata.

⁷² En-Nexhm, 19-20.

Nga Ebu Vakîd el-Lejthi (رضي الله عنه) – ai ishte një nga ata që e pranoi Islam pas vitit kur u bë Pushtimi (i Mekës), tetë vjet pas Hixhretit.

Thënia e tij **“Ata e quanin ‘Dhat Enuat’.”** Enuat është shumësi i fjalës *neut* që do të thotë të kapësh apo të varësh, domethënë diçka mbi të cilën janë varur gjëra. Ata i varnin shpatat e tyre në të për të kërkuar bereqet prej saj. Kështu që, disa nga sahabët e thanë këtë fjalë pasi ata e kishin pranuar Islamin kohët e fundit dhe nuk kishin dije të plotë rreth Teuhidit.

Thënia e tij **“Na cakto neve një Dhat Enuat sikurse ata kanë të tyren”.** Ky është problemi i pasimit të verbër dhe imitimit. Kjo është një nga fitnet më të mëdha dhe për këtë shkak Pejgamberi (ﷺ) u çudit dhe tha: **“Allahu Ekber! Allahu Ekber! Allahu Ekber!”** Dhe kur ai (ﷺ) çuditej nga diçka ose kur refuzonte diçka, ai bënte tekbir⁷³ ose thoshte ‘SubhanAllah’ vazhdimisht.

Thënia e tij **“Këto janë rrugët...”** do të thotë rrugët në të cilat ecin njerëzit, disa duke ndjekur të tjerët. Kështu që, arsyeja që të çon tek kjo gjë është ndjekja e rrugëve të atyre që kanë qenë para teje dhe imitimi i mushrikëve.

Thënia e tij **“Keni thënë ashtu sikurse i thanë Beni Israilët Musait: “Na bëj dhe ne një të adhuruar siç kanë ata të adhuruarit e tyre.” Ai tha: “Vërtet ju jeni një popull injorant.”**⁷⁴

Kur Musa (عليه السلام) kaloi detin me Beni Israilët dhe Allahu i mbyti armiqtë e tyre ndërsa ata ishin duke i parë, ata kaluan pranë disa mushrikëve që ishin të përkushtuar ndaj idhujve që kishin. Kështu, ata i thanë Musait (عليه السلام): **“Na bëj dhe ne një të adhuruar ashtu siç kanë ata të adhuruarit e tyre.”** Ai tha: **“Vërtet ju jeni një popull injorant.”**⁷⁵

Ai e refuzoi thënien e tyre dhe tha:

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعُوا مَا هُمْ فِيهِ

⁷³ **Shënim i përkthyesit:** Duke thënë ‘Allahu Ekber’.

⁷⁴ El-‘Araf, 138.

⁷⁵ El-‘Araf, 138.

“Me të vërtetë këta njerëz do të shkatërrohen për atë çfarë po veprojnë.”⁷⁶

Domethënë (do të shkatërrohen) nga e keqja dhe pavlefshmëria (e asaj që punuan).

وَيَطَّلُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

“Dhe e gjithë kjo që po veprojnë është e kotë.”⁷⁷

...për shkak se ishte shirk.

قَالَ أَغَيَّرَ اللَّهُ أَبْغِيكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

“Ai tha: A të kërkoj për ju një ilah (të adhuruar) tjetër përveç Allahut, ndërkohë që Ai ju ka zgjedhur përmbi Aleminin (krejt botën e njerëzve dhe xhinëve).”⁷⁸

Pra, Musai e refuzoi thënien e tyre ashtu sikurse Pejgamberi ynë e refuzoi thënien e këtyre personave. Megjithatë, njerëzit e Musait dhe ata që ishin me Profetin (ﷺ) nuk bënë shirk. Kështu, Beni Israilët nuk bënë shirk kur e thanë këtë fjalë sepse ata nuk e kryen atë veprim njësoj sikurse Shokët e Pejgamberit (ﷺ) nuk e kryen atë. Por Allahu i shpëtoi dhe kur Profeti i tyre i ndaloi, ata hoqën dorë dhe e thanë këtë fjalë nga injoranca dhe jo qëllimisht. Kur ata e morën vesh se ky ishte shirk ata hoqën dorë dhe nuk e veprouan. Dhe nëse do ta kishin kryer, atëherë do t'i kishin bërë shirk Allahut (ﷻ).

Pra, është e qartë nga ajeti se ka njerëz që adhurojnë pemët, përderisa këta mushrikë kanë marrë Dhat Enuat (për ta adhuruar) dhe Sahabët, zemra e të cilëve nuk ishte përforcuar akoma me dije, tentuan t'i imitonin ata, por vetëm Allahu i shpëtoi me të Dërguarin e Tij (ﷺ).

⁷⁶ El-‘Araf, 139.

⁷⁷ El-‘Araf, 139.

⁷⁸ El-‘Araf, 140.

Në të është gjithashtu e qartë se ka njerëz që kërkojnë bereqet nga pemët dhe janë të përkushtuar ndaj tyre. Kuptimi i përkushtimit (*'akuf*) është që të qëndrosh në një vend për një periudhë kohe që të kërkosësh afrim tek diçka.

Dhe kjo tregon disa parime madhështore:

I pari: rreziku i të qënurit injorant rreth Teuhidit, sepse ai që është injorant rreth Teuhidit ka të ngjarë të bëjë shirk pa e ditur fare. Kështu që, për shkak të kësaj pike është e obligueshme të merret dija e Teuhidit dhe të mësohet shirku që e kundërshton atë, deri sa personi të ketë dije të qartë në të cilën nuk ka asnjë dyshim (*basirah*), në mënyrë që të mos shkatërrohet nga injoranca e tij. Veçanërisht kur ai shikon ndonjë njeri që po kryen një vepër (shirku) dhe e konsideron atë si të vërtetë për shkak të inorancës së tij. Pra, hadithi përmban një paralajmërim të madh rreth rrezikut të injorancës, veçanërisht në çështjet e akides.

I dyti: hadithi tregon rrezikun e imitimit të mushrikëve dhe faktin që ai të çon në shirk. Ai (ﷺ) ka thënë: *“Kushdo që imiton një popull, ai është prej tyre.”*⁷⁹ Kështu që, nuk lejohet që t'i imitosh mushrikët.

I treti: se kërkimi i berqetit nëpërmjet gurëve, pemëve dhe ndërtesave është shirk edhe nëse ky quhet me emër tjetër. Kjo për shkak se ky është kërkim i bereqetit nga diçka tjetër në vend të Allahut, siç janë gurët, pemët, varret, monumentet dhe ky është shirk edhe nëse ai quhet apo i është dhënë emër tjetër në vend të shirkut.

⁷⁹ Transmetuar nga Ebu Davudi (n. 4031) dhe Ahmedi (2/50). Shejkhul-Islam Ibn Tejmije ka thënë në *Iktida' Siratul-Mustekijm* (1/236-239) se zinxhiri i tij është i mirë.

Pjesa e Shtatë: Parimi i Katërt

Shejkh Salih el-Feuzan thotë:

TEKSTI:

القاعدة الرابعة

أَنَّ مُشْرِكِي زَمَانِنَا أَعْظَمَ شِرْكًَا مِنَ الْأَوَّلِينَ، لِأَنَّ الْأَوَّلِينَ يُشْرِكُونَ فِي الرَّخَاءِ، وَيُخْلِصُونَ فِي الشَّدَّةِ، وَمُشْرِكُو زَمَانِنَا شِرْكُهُمْ دَائِمٌ فِي الرَّخَاءِ وَالشَّدَّةِ؛ وَالذَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: (فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِّكَ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ) [العنكبوت: 65].

“Parimi i katërt është se mushrikët e kohës sonë janë më të këqinj në shirkun e tyre sesa mushrikët që erdhën para tyre. Kjo sepse ata që erdhën para tyre bënë shirk gjatë kohëve të rehatisë dhe e bënë e adhurimin të pastër për Allahun gjatë kohëve të vështira. Megjithatë, shirku i mushrikëve të kohës sonë është i vazhdueshëm, gjatë kohëve të rehatisë dhe vështirësisë. Argument është thënia e Tij, Më të Lartit:

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِّكَ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾

“Dhe kur ata hipin në anije, ata lusin Allahun duke e bërë besimin e tyre të pastër vetëm për Të, po kur Ai i sjell ata shëndoshë e mirë në tokë, ç’të shohësh! Ata shoqërojnë të tjerët me Allahun në adhurim.”⁸⁰

⁸⁰ El-Ankebut, 65.

SHPJEGIMI:

Parimi i katërt – dhe ky është i fundit – është ai se mushrikët e kohës sonë janë më të këqinj në shirkun e tyre sesa mushrikët tek të cilët u dërgua Pejgamberi i Allahut (ﷺ).

Arsyeja për këtë është e qartë: Se Allahu (ﷻ) përmendi se mushrikët që erdhën më përpara ia kushtonin adhurimin e tyre Allahut në mënyrë krejt të pastër kur u vështirësoshin punët dhe nuk i luteshin askujt tjetër përveç Allahut (ﷻ) për shkak se e dinin se askush nuk mund t'i shpëtonte nga vështirësitë përveç Allahut, sikurse Ai, Më i Larti, ka thënë:

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَٰهَهُ فَلَمَّا نَجَّكُمُ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا

“Ndërsa kur ju kap e keqja në det, ata të cilët ju i lusni përkrah Atij, shuhen e zhduken prej jush, përveç Atij (Allahut të Vetëm). Por kur Ai ju sjell shëndoshë e mirë në tokë, ju i ktheni shpinën (Atij). Dhe njeriu është gjithnjë mosmirënjohës.”⁸¹

Dhe në një ajet tjetër:

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ

“Dhe kur ata i mbulon dallga si hije, ata lusin Allahun, duke e bërë fenë të pastër për Të...”⁸²

Domethënë e bëjnë duanë, lutjen e tyre të pastër për Allahun.

فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ

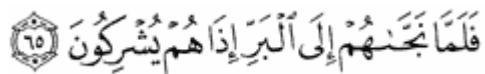
“Por kur Ai i nxjerr ata shëndoshë e mirë në tokë, ka prej atyre të cilët ndalen në mes (ndërmjet besimit dhe mosbesimit).”⁸³

Dhe në një ajet tjetër:

⁸¹ El-Isra, 67.

⁸² Lukman, 32.

⁸³ Lukman, 32.

“Po kur Ai i sjell ata shëndoshë e mirë në tokë, ç’të shohësh! Ata u japin një pjesë të adhurimit të tyre të tjerëve (në vend të Allahut).”⁸⁴

Pra, ata që kanë kaluar bënin shirk gjatë kohëve të rehatisë dhe u luteshin idhujve, gurëve dhe pemëve. Sidoqoftë, kur binin në ndonjë vështirësi dhe mbërrinin në prag të shkatërrimit, ata nuk i luteshin idhullit, pemës, gurit apo ndonjë qenieje të krijuar por i luteshin vetëm Allahut, i Vetmi i Cili është i pastër nga çdo mangësi, Më i Larti. Kështu që, nëse vetëm Allahu mund t’i ndihmonte në kohë vështirësie, atëherë si mund t’i luten ata dikujt tjetër përkrah Allahut në kohë rehatie?

Kurse mushrikët e sotshëm, domethënë ata që janë nga Umeti i Muhamedit (ﷺ) në kohët e mëvonshme, mes të cilëve ka plasur shirku, ky shirku që bëjnë ata është gjithmonë i vazhdueshëm gjatë kohëve të rehatisë dhe vështirësisë. Ata nuk ia japin Allahut adhurimin e tyre të pastër madje qoftë edhe në kohë të vështirësisë. Përkundrazi, sa herë që çështjet e tyre përkeqësohen, shirku i tyre bëhet akoma më i ashpër dhe ata i luten Hasenit, Husejnit, Abdul-Kadirit, Refaiut e të tjerëve - dhe kjo gjë dihet mjaft mirë.

Histori të çuditshme janë treguar rreth disa ngjarjeve që u kanë ndodhur atyre në det, ngjarje të tilla që kur u janë përkeqësuar punët, ata thërrasin emrat e eulijave dhe njerëzve të mirë dhe u kërkojnë ndihmë në vend të Allahut (ﷻ). Kjo për shkak se ata që thërrasin për në të pavërtetën dhe për në humbje u thonë: “Ne do t’ju shpëtojmë nga detet. Dhe kur t’ju godasë ndonjë gjë (ndonjë fatkeqësi), ju thërrisni emrat tanë dhe ne do t’ju shpëtojmë.”

Dhe kjo është transmetuar nga dijetarët e drejtimit Sufi dhe nëse do lexo atëherë librin ‘*Tabakatush-She’rani*’ sepse ai përmban gjëra që e bëjnë lëkurën të rrëqethet. Në të përmenden gjëra të cilat që quhen mrekulli të eulijave dhe fakte që ata mund t’i shpëtojnë njerëzit nga detet. Tek ky libër ai (autori) thotë se e shtrin dorën e tij në det, i merr të gjitha anijet dhe i

⁸⁴ El-Ankebut, 65.

dërgon ato në breg dhe as një pikë uji nuk e prek mëngën e tij dhe gënjeshtria e supersticione të ngjashme me të. Pra, shirkut i tyre është i vazhdueshëm gjatë kohëve të rehatisë dhe fatkeqësisë dhe prandaj ata janë më të këqinj sesa mushrikët që kanë qenë më përpara.

Gjithashtu, Shejkhu ka thënë në *“Keshfush-Shububat”* - nga një aspekt tjetër – *“Se mushrikët që erdhën më përpara adhuronin njerëzit e mirë që nga melaiqet, profetët dhe eulijatë, kurse sa u përket njerëzve të kohës sonë, këta adhurojnë njerëzit më të prishur dhe e pranojnë këtë fakt.”* Kështu që, këta njerëz të cilët ata i quajnë *Aktab* (shtyllat e universit) dhe *Agnath* (ndihmuesit), nuk falen e as nuk agjërojnë dhe janë të përlyer nga zinaja, homoseksualiteti dhe vepra të turpshme. Kjo për shkak se ata pretendojnë se nuk janë të ngarkuar me detyrat dhe përgjegjësitë fetare. Pra, ata besojnë se nuk ka hallall apo haram për ta, por këto gjëra janë për njerëzit e thjeshtë. Ata e pranojnë faktin se prijësat e tyre nuk falen e nuk agjërojnë dhe se ata nuk largohen aspak nga veprat e këqia, e megjithëkëtë ata i dhurojnë, më saktë ata adhurojnë njerëzit më të prishur dhe më të neveritshm, si Halaxhin, Ibn Arabiun, Refaiun, Bedeuiun e të tjerë përveç tyre.

Dhe Shejkhu ka përmendur argumentin që mushrikët e kohës sonë janë më të ashpër dhe më të këqinj në shirkun e tyre sesa ata që erdhën më përpara sepse ata e bënin fenë e tyre të sigurtë për Allahun gjatë kohëve të vështirësisë ndërsa bënin shirk gjatë kohëve të rehatisë, dhe ai e përfundon me thënien e Tij, Më të Lartit:

فَإِذَا رَكِبُوا فِي السَّمَاءِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ

“Dhe kur hipin në anije, ata e lusin Allahun duke e bërë besimin e tyre të pastër vetëm për Të.”⁸⁵

Lavdërimi dhe Bekimi i Allahut qoftë mbi Profetin tonë Muhamed, mbi Familjen e tij dhe të gjithë Shokët e tij.

⁸⁵ El-Ankebut, 65.